

TAČR projekt č. CK01000110: Životnost protismykových vlastností povrchů vozovek, její predikce a skutečný vývoj v čase

Josef Stryk
Pavla Nekulová

Leoš Nekula
Ondřej Machel

Program **Doprava 2020+**

Obsah přednášky:

- popis projektu
  - ukázky z probíhajícího řešení – NH, BPÚ
  - plánovaný hlavní výstup – aktualizace MP z r. 2006
  - srovnávací měření zařízení
  - publikace
-

Základní informace o projektu:

- **doba řešení:** 04/2020 – 12/2023
- **cíl projektu:**

Cílem projektu je vypracování metodiky: Zásady pro použití obrusných vrstev vozovek z hlediska protismykových vlastností, která nahradí metodický pokyn Ministerstva dopravy ČR stejného názvu z roku 2006.

Budou se provádět cyklická měření povrchových vlastností na vytipovaných úsecích vozovek se současně používanými typy obrusných vrstev, technologií údržby a oprav. Nově se bude zohledňovat také ohladitelnost hrubého kameniva a provádět laboratorní zkoušky stanovení součinitele tření po ohlazení na odebraných vývrtech, které simulují intenzitu dopravy v řádu desítek let.

Dále se budou analyzovat příčiny opakujících se dopravních nehod na vybraných úsecích vozovek a analyzovat různé vlivy mající dopad na výsledky měření protismykových vlastností povrchů vozovek.

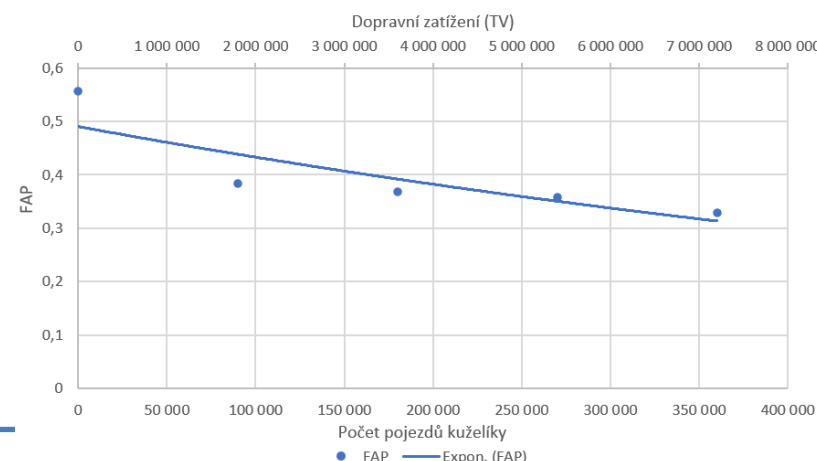
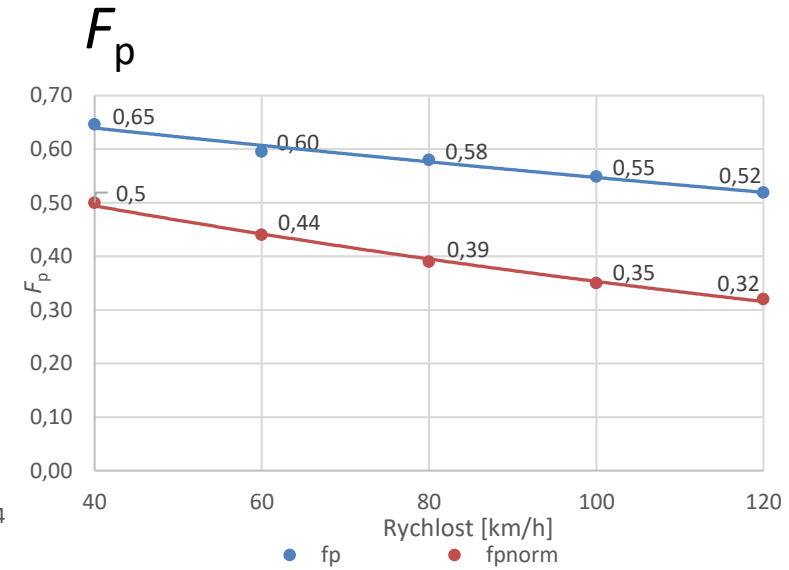
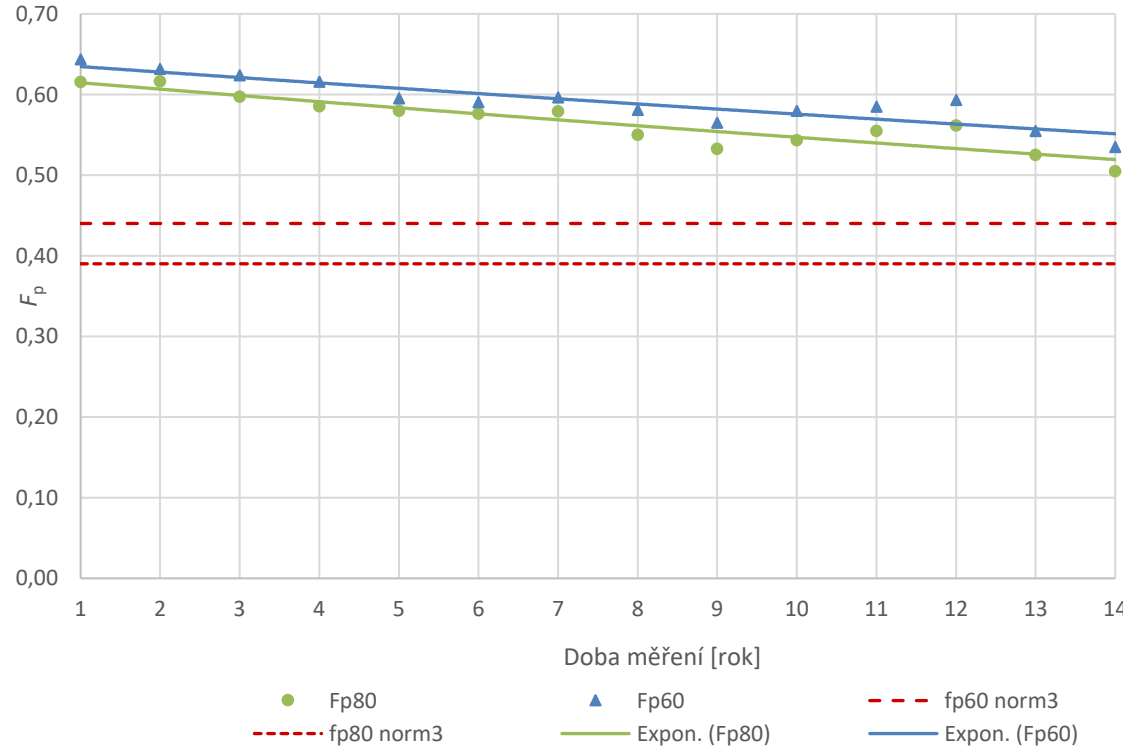

Dynamické měřicí zařízení TRT, které měří součinitel podélného tření f_p , zdroj: Nekula

Laboratorní zařízení pro stanovení součinitele tření po ohlazení, celkový pohled - vlevo, ohlazovací hlava - nahoře, měřicí hlava – dole, zdroj: VUT

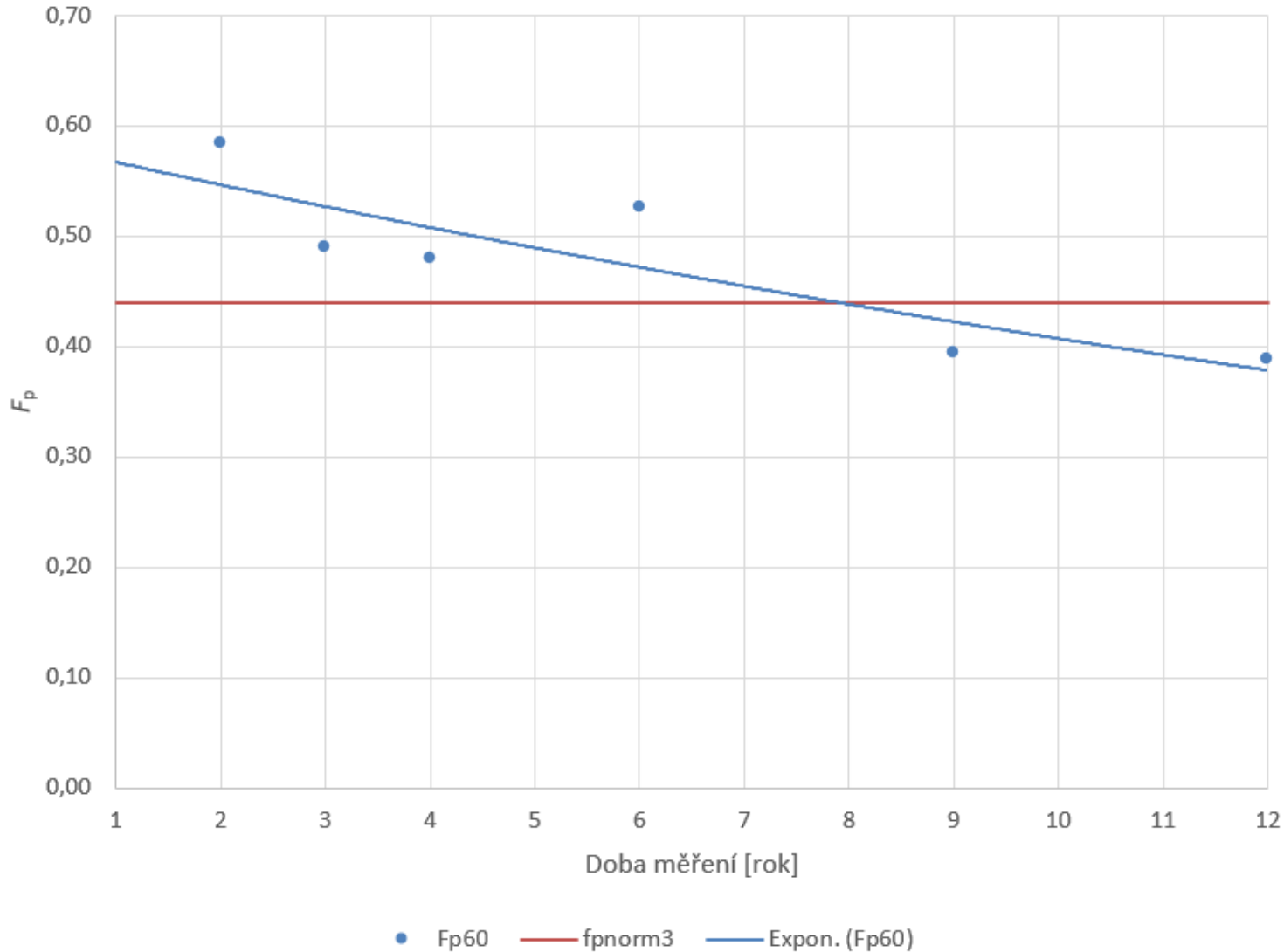
Příklad vývoje PVV – SMA 11 S: pro průměrnou intenzitu dopravy TNV = 6853 vozidel/den na 32 úsecích

μ_{FAP}

Příklad vývoje PVV – SMA 8 NH:

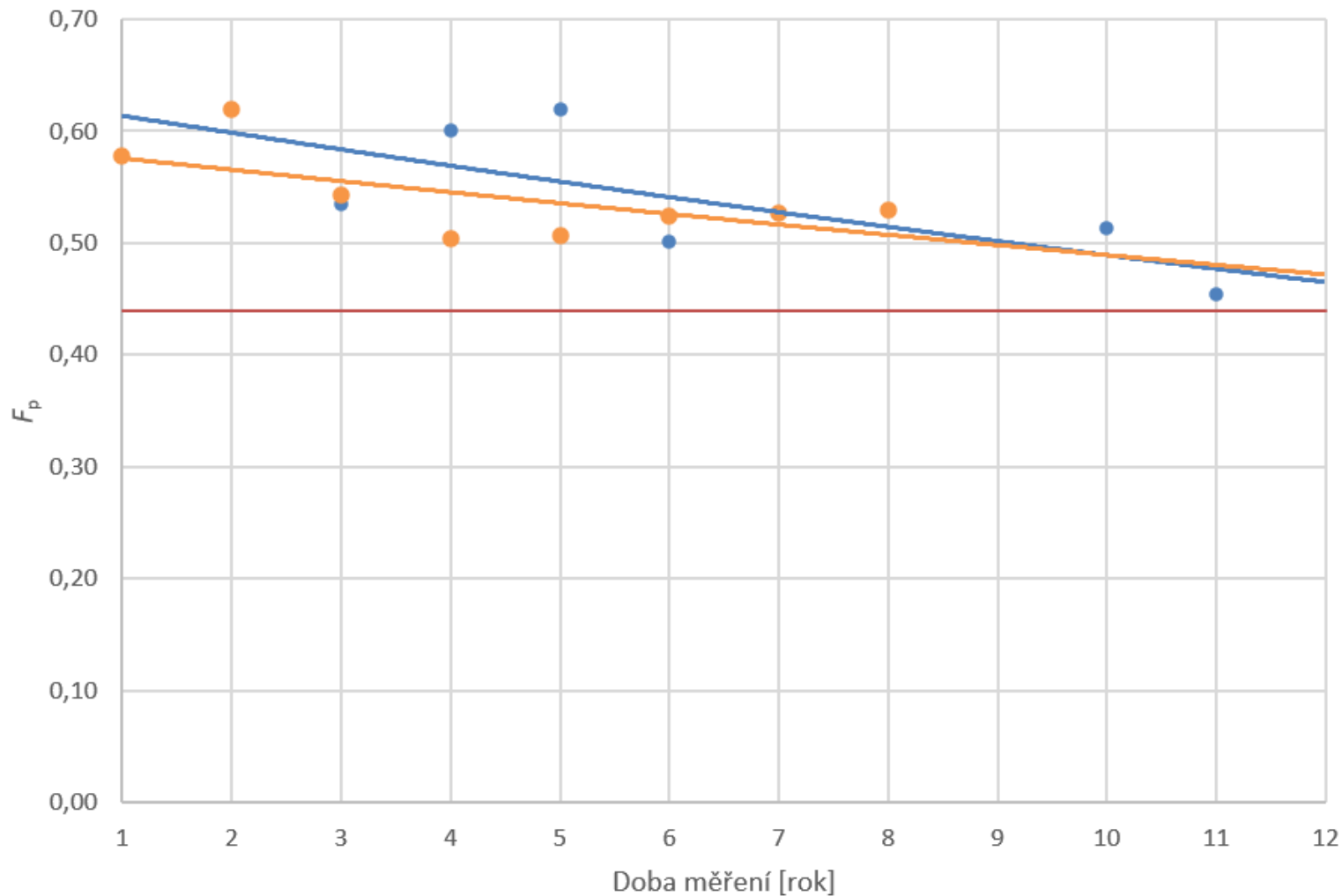
Typická změna součinitele podélného tření f_p v čase pro průměrnou intenzitu dopravy 1838 vozidel/den: TNV

*Dříve:
SMA 8 LA*

Příklad vývoje PVV – BBTM 8 NH:

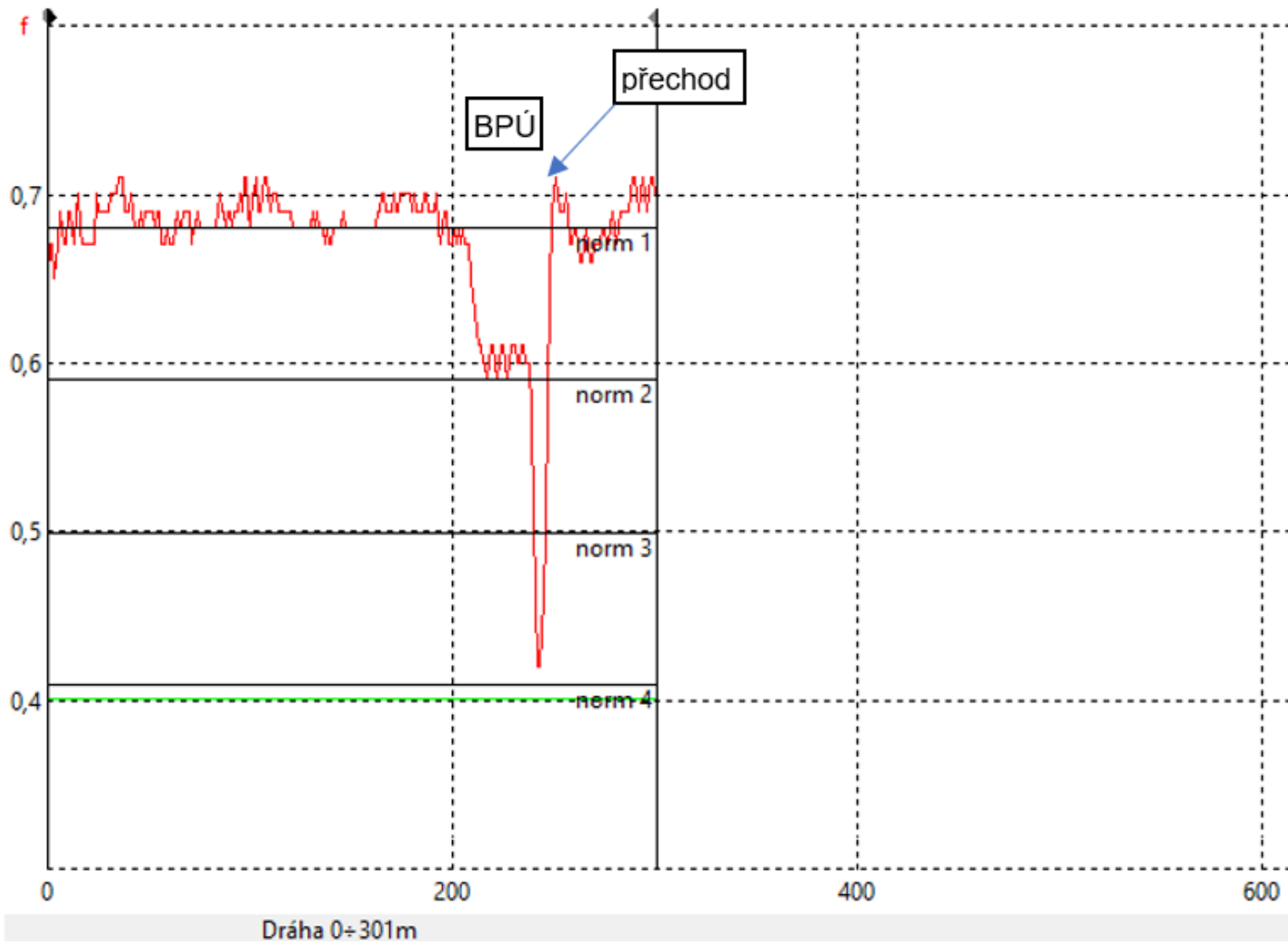
Typická změna f_p v čase pro průměrnou intenzitu TNV = 3008 (Viafon = 15262) vozidel/den:

*Dříve:
BBTM 8 B*

*např. Eurovia
(Viaphon)*

BPÚ – problematická funkčnost:

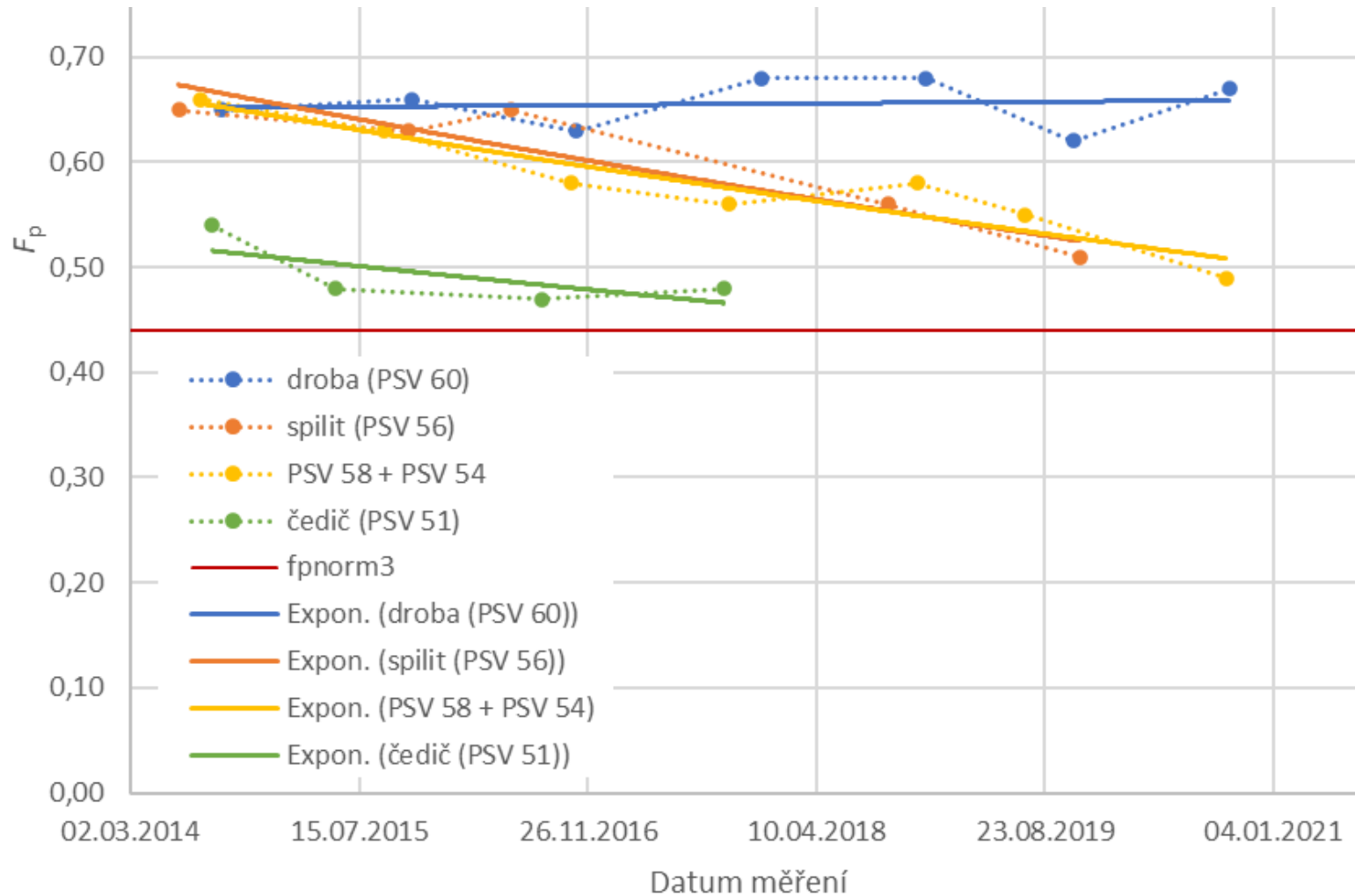
*Bezpečnostní
protismyková
úprava*

*Požadavek na
Fp60 při
přejímce a na
konci záruční
doby > 0,6*

Obr.: Hodnoty součinitele podélného tření při rychlosti 40 km/h na 4 roky staré nízkoohlčné obrusné vrstvě BBTM 8 NH, která je opatřena BPÚ před přechodem - viditelné zhoršení na BPÚ o jeden klasifikační stupeň, zdroj: CDV

Příklady měření - W/S součinitel tření po ohlazení:

Obr: Vývoj součinitele podélného tření F_p v závislosti na datu měření pro asfaltovou směs typu SMA 11 s kamenivý s různou hodnotou PSV, zdroj: Nekula, Nekulová

Nová metodika:

1. Úvod	
1.1 Cíl a určení metodiky.....	
1.2 Řešený výzkumný projekt	
1.3 Návaznost na metodický pokyn MD z roku 2006	
2. Povrchy vozovek	
2.1 Obrusné vrstvy	
2.2 Bezpečnostní protismyková úprava (BPÚ)	
2.3 Technologie údržby a oprav povrchů vozovek.....	
3. Měření a sledování	
3.1 Součinitel tření F_p	
3.2 Součinitel tření po ohlazení μ_{FAP}	
3.3 Ohladitelnost kameniva <i>PSV</i>	
3.4 Makrotextura	
3.5 Mikrotextura	
3.6 Intenzita dopravy	
3.7 Dopravní nehody.....	
4. Co ovlivňuje výsledky měření	
5. Obvyklé životnosti protismykových vlastností	
6. Vlastní popis metodiky	
6.1 Predikce vývoje protismykových vlastností.....	
6.1.1 Měření součinitele podélného tření	
6.1.2 Měření součinitele tření po ohlazení	
6.1.3 Predikce na základě zvolených parametrů	
6.2 Volba zavedené obrusné vrstvy/technologie údržby	
6.3 Ověření nové obrusné vrstvy/technologie údržby.....	
7. Novost postupů, způsob uplatnění a ekonomické aspekty	
8. Seznam použité a související literatury	
9. Seznam publikací, které předcházely metodice	
Příloha – příklady vývoje protismykových vlastností povrchů vozovek	

Životnosti vrstev/úprav obecně

Tab. 1: Orientační předpokládané doby životnosti asfaltových obrusných vrstev v letech, TP 87

Označení obrusné vrstvy	Třída dopravního zatížení						
	VI	V	IV	III	II	I	S
ACO S				14	14	12	10
ACO +			14	12	10		
ACO	16	14	12				
SMA S				16	16	14	12
SMA +			16	14	12		
SMA NH					12	10	8
MA I				25	25	20	15
BBTM S				12	12	10	10
BBTM +			12	10	8		
BBTM	15	12	10				
BBTM NH					10	8	8

Tab. 2: Orientační předpokládané doby životnosti technologií údržby vozovek asfaltovým krytem v letech, TP 87

Technologie údržby a opravy	Třída dopravního zatížení						
	VI	V	IV	III	II	I	S
Nátěr jednovrstvý	4	3	2				
Nátěr jednovrstvý – modifikovaný asfalt			5	3			
Nátěr dvouvrstvý	6	6	5	4			
Nátěr dvouvrstvý – modif. asfalt			7	6	5	4	3
EKZ – jednovrstvý	6	5	4	3			
EKZ – dvouvrstvý s modifikovanou asfaltovou emulzí				5	4	3	
EMK – jednovrstvý	10	8	7	5			
EMK – dvouvrstvý			10	10	8	7	6

ČSN 73 6129: Nátěry

Typ nátěru	Druh pojiva	Průměrná doba životnosti roky
Regenerační postřik (PR)	C	1 až 2
Jednovrstvý nátěr (JN)	C, F _m , F _v	3 až 5
Jednovrstvý nátěr s dvojitým podřfováním (JND)	C, CP, F _m , F _v	4 až 7
Dvouvrstvý nátěr (DN)	C, CP, F _m , F _v , PMB	3 až 8
Dvouvrstvý nátěr s obráceným podřfováním (DNI)	C, CP, F _m , F _v , PMB	3 až 8
Jednovrstvý nátěr s předřfováním (JNP)	CP, F _m , F _v , PMB	3 až 8

ČSN 73 61: Kalové vrstvy

Typ kalové vrstvy	Druh pojiva	Průměrná doba životnosti (počet let)
Emulzní kalový zákryt jednovrstvý (EKZ-JV)	C	2 až 3
Emulzní kalový zákryt dvouvrstvý (EKZ-DV)	C	2 až 4
Emulzní mikrokoberec jednovrstvý (EMK-JV)	CP	5 až 8
Emulzní mikrokoberec dvouvrstvý (EMK-DV)	CP	6 až 9
Emulzní mikrokryt (EMKR)	CP	7 až 10

Ohladitelnost kameniva (PSV)

<u>Vrstva a typ:</u>	<u>Požadovaná hodnota PSV:</u>	<u>Norma/předpis:</u>
ACO bez <u>ozn.</u>	deklarované 48	ČSN 73 6121, <u>příl. E</u>
ACO +	50	ČSN 73 6121, <u>příl. E</u>
SMA bez <u>ozn.</u>	deklarované 48	ČSN 73 6121, <u>příl. G</u>
SMA S	50	ČSN 73 6121, <u>příl. G</u>
posyp pro SMA ¹	deklarované 53 , doporuč. 56	ČSN 73 6121, tab. 8
BBTM	deklarované 48 ²	ČSN 73 6121, <u>příl. F</u>
SMA NH a BBTM NH	50	ČSN 73 6120, tab. G1
MA	50 ³	ČSN 73 6122, <u>příl. A</u>
posyp pro MA	deklarované 53 (50) ⁴	ČSN 73 6122, tab. 2
nátěry	50	ČSN 73 6129, příloha 1
kalové vrstvy	50	ČSN 73 6130, tab. 4
CB I a II	50	ČSN 73 6123-1, tab. 4
CB vymývaný povrch	≥ 53	ČSN 73 6123-1, tab. 4
BPÚ	≥ 65	TP 213, kap. 5.2, tab. 3

Volba zavedené o. vrstvy / techn. údržby - PVV:

Novostavby:

- zjistit požadovanou **třidu dopravního zatížení**,
- vybrat obrusné vrstvy, které vyhovují požadované třídě dopravního zatížení s preferovanou **celkovou předpokládanou životností**, s přihlédnutím ke stanoveným záručním dobám a pořizovacích nákladům,

Poznámka: Základní délky záručních dob obrusných vrstev a technologií údržby a oprav vozovek jsou uvedeny v tab. 1, přílohy 7 TKP 1, s případným upřesněním v ZTKP. V případě obrusných vrstev je to zpravidla 4 až 5 let, v případě technologií údržby 1,5 až 3 roky.

- výběr konkrétní obrusné vrstvy **z hlediska životnosti protismykových vlastností**, viz příklady, s možností upravit vybrané parametry, zejména ohladitelnost použitého kameniva, viz příklady,
- rozhodnout, zda je na některých úsecích vozovky vhodné **preventivně aplikovat** v oblasti křižovatek, přechodů pro chodce, směrových oblouků apod. bezpečnostní protismykovou úpravu (**BPÚ**) podle TP 213.

Volba zavedené o. vrstvy / techn. údržby - PVV:

Vozovky v provozu:

- neliší se příliš od postupu pro novostavby s tím, že se uvažuje také o **technologiích údržby a oprav**, které mají zpravidla kratší životnost,
- navíc se zde **vyhodnocuje četnost a příčiny dopravních nehod**; v případě zvýšeného počtu nehod za mokra, kde není shledána jednoznačná příčina na straně řidiče, prověřuje Policie ČR, zda příčinou nejsou nevyhovující povrchové vlastnosti vozovky, s případným následným návrhem na snížení rychlosti do doby, než je aplikována vybraná **technologie údržby a oprav, či BPÚ**.

Ověření nové o. vrstvy / techn. údržby - PVV:

- preferuje se zrychlené laboratorní měření **součinitele tření po ohlazení**, a to na vývrtech odebraných ze zkušebních úseků, které byly vybudovány tradičním způsobem, raději než na vzorcích připravených v laboratorních podmínkách; využívá se způsob přepočtu pojezdů kuželíků ohlazování hlavy laboratorního zařízení na posuzovanou dopravní intenzitu a přepočet na F_p ,
- **pokud je dostatek času** pro důkladné ověření vrstvy/technologie údržby a oprav, provádí se opakovaná měření součinitele tření f_p na pokusných úsecích,

Poznámka: Dříve by bylo nutné zhotovit zkušební úsek a alespoň po dobu pěti let sledovat vývoj součinitele podélného tření, což je velmi časově náročné.

- **hrubý odhad** prostřednictvím vyhodnocení **parametrů** posuzované vrstvy/technologie údržby a oprav, zejména **použitého kameniva a textury povrchu**,
- ve specifických případech se sleduje za jak dlouho **po aplikaci impregnačního nebo regeneračního přípravku** se protismykové vlastnosti povrchu vozovky vrátí do výchozích hodnot (2 – 48 h)

Zveřejnění metodiky a nových informací:

- Metodika bude začátkem příštího roku, po jejím schválení, **zdarma** přístupná na **web**ové adrese: <https://www.shopcdv.cz/cs/metodika-protismykove-vlastnosti>
- V současnosti se silniční stavitelství potýká s **nedostatkem kameniva**, protože dlouhodobě nejsou otevírány nové lomy ani příliš rozšiřována těžba ve stávajících. Je třeba se připravit na využití recyklovaných materiálů a směsí kameniv s nevyhovující hodnotou PSV v kombinaci s kamenivem s vyšší hodnotou PSV.
- **Novinky** – bude možné zveřejňovat na webu:
<https://www.povrchove-vlastnosti-vozovek.cz/>

Srovnávací měření:

- **3. mezinárodní**, které se konalo v roce 2023 ve Francii v Nantes za účasti zařízení TRT (viz samostatná prezentace)
- srovnání n.r.z. TRT a nových TRT – v rámci experimentu přesnosti podle TP 207 (viz samostatná prezentace) - vydána oprávnění MD pro měření parametru f_p
- rám CDV pro měření textury na vzdálenost 2 m - *využito již podruhé v rámci experimentu přesnosti pro MPD*

Dotazníkové šetření CEN TC227 WG5 – pokračování:

- dříve: součinitel tření, makrotextura MPD, podélné nerovnosti IRI
prezentováno na ERPUG, Vídeň, listopad 2021
<http://erpug.tilda.ws/page19188148.html>
- následně: příčné nerovnosti – vyjeté koleje (na vyzvání CEN)
- **pokračování: hlučnost CPX (Ing. Křivánek** – v rámci jiného projektu,
viz samostatná prezentace)

Publikace:

STRYK, Josef, Nekula LEOŠ, Ondřej MACHEL et al. Měření proměnných parametrů povrchů vozovek ve vazbě na bezpečnost silničního provozu. *Silniční obzor*, 2021, roč. 82, č. 12, s. 322-326.

NEKULA, Leoš. Vývoj protismykových vlastností cementobetonových krytů s obnaženým kamenivem a technologie obnovy protismykových vlastností cementobetonových krytů. In: *Betonové vozovky: sborník příspěvků*, 3.11.2022, Praha

Nekulová, článek na mezinárodní konferenci **SURF 2022**, Miláno

Stryk J., Nekula L., Nekulová P. et al. Měření protismykových vlastností povrchů vozovek a možnosti predikce jejich vývoje. *Silniční obzor*, 2022, roč. 83, č. 12, s. 9-13.

Nekulová P. *Predikce protismykových vlastností povrchu vozovky v laboratoři*. Brno, 2023. 76 s., 85 s. příl. **Disertační práce**. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav pozemních komunikací.

připraven byl článek do *Silniční obzor* č. 12 / 2023 – Výběr vrstvy/technologie údržby s přihlédnutím k protismykovým vlastnostem povrchů vozovek

Tento příspěvek byl vytvořen se státní podporou Technologické agentury ČR a Ministerstva dopravy v rámci Programu DOPRAVA2020+, v rámci řešení projektu CK01000110.

Děkujeme za pozornost!

Kontaktní informace:

Josef Stryk

josef.stryk@cdv.cz

+420 724 016 729

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.
Líšeňská 33a, 636 00 Brno

telefon: +420 541 641 711

email: cdv@cdv.cz

www.cdv.cz

Program **Doprava 2020+**